

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Amstelodami, 1672

Fontes Luppiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-7830

FONTES LUPPIÆ.
MEMORIÆ. SACRUM

LUPPIA. ROMANIS. ANNALIBUS. INCLYTUS. AMNIS
NEC. MINUS. IN. FRANCA. NOBILIS. HISTORIA
HIC. ORITUR. NOMENQUE. DEDIT. FAMAMQUE. NERONUM
QUO. SITA. MAJORIS. CASTRA. FUERE. LOCO
ET. QUEM. CONCILIO. PRO. RELIGIONE. VOCATO
SAXONIÆ. CAROLUM. TER. CELEBRASSE. FERUNT
DEVENERARE. SACRUM. FLUVII. CAPUT. HOSPES. ET. ALTE
CELATIS. NIL. PRÆFER. ORIGINIBUS
QUI. LICET. INNUMERIS. TUMIDUS. PETAT. AMNIBUS. ÆQUOR.
FONTE. TAMEN. MAJUS. LUPPIA. NOMEN. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET
APOSTOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCO-
PUS. PADERBORNENSIS. COADJUTOR
MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS
COMES. PYRMONTANUS. ET. LIBER. BA-
RO. DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. LUPPIÆ. FLUMINIS. IN. DITIONE
PADERBORNENSI. SURGENTIS. ROMANI
EXERCITUS. HIBERNIS. ET. CAROLI
M. CONCILII. CELEBRATOS
M. H. P

B 3

NO-

N O T Æ.

Fontes & fluvii plures trecentis dioecesin Paderbornensem irrigant, nec pauci ex his in eadem nascuntur. Præcipui & plerique in historiâ tum Romanâ, tum Francicâ & Saxonicâ nominati. *Alma*, *Aliso* olim, *Ambra*, *Amisus*, *Bevera*, *Dalca*, *Effata*, *Hedera*, *Luppia*, *Luttera*, *Padera*, *Netha*, *Warna* & *Virsurgis*.

I. LUPPIA] Ita apud Tacitum, & rectius seu magis genuinè; quia in Germanico vocabulo litera *p* geminatur: apud Melam *Lupia*; Dionem & Strabonem *Λυπίας*; in Annalibus Francicis *Lippa* & *Lippia* scriptum legitur. Hanc posteriorem dialectum vulgatus scribendi loquendique usus retinuit. In Velleii exemplaribus, in quibus *ad caput Juliae fluminis* legitur, vel mendum in *Julia* pro *Lupia*, vel quasi in honorem *C. Julii Octaviani flumen sic noviter appellatum*. Lipf. in Vell. n. 194. Bœclerus in eund. Cluverius lib. 3. Germ. antiq. c. 49. Verum uti breve Augusti ad *Luppian* imperium fuit mox Rheno terminatum, ita quoque memoria nominis in illo flumine non diu perduravit. Nimis levis & falsa Vadiani doctissimi cæteroqui viri, qui *Luppian* fluvium esse putat, quem hodie *Neccarum* vocant, & Irenici ac Spidelii in not. in Bartolinum l. 12. Austr. *Lanum* esse suspicantium conjectura, ita ut refutatione non indigeat. Diversus enim ab utroque fluvius, à capite usque ad ostium nomen *Luppie* gerit, cui soli, quæ in Romanâ, Francicâ & Saxonicâ historiâ memorantur: atque inter cætera, quòd *per Bructeros minores fluat*, Strabo lib. 7. quòd *ab ultimis Bructerorum, à saltu Teutoburgiensi & Amisiâ* haud procul abfuerit, Tacitus; quòd *ad caput Tiberius hiberna locaverit*, Velleius; *ad confluentes cum Alifone castellum Drusus posuerit*, Dio; accommodari queunt. Quomodo igitur aut *Neccarus* aut *Lanus* potuit esse *Luppia*? non illi *Luppia* oppido juxta *Prolemæum* in mediis Germaniæ finibus sito, & in tribus clarissimis locis ab eo numerato; non *Lippenheimio* in Annalibus Francicis cele-

celebri; non Lipstadio tribus Paderbornâ milliariibus remoto, quod *Luppian* antiquum Ptolemæi oppidum Cluver. esse contendit; non familiæ nobilium Dominorum & Comitum; non saltui, non toti Lippiensi Comitatus nomen dederunt.

2. ROMANIS ANNALIBUS INCLYTUS AMNIS.] Velleii, qui primus inter Latinos amnis meminit lib. 2. Taciti l. 2. Ann. & 5. hist. Dionis lib. 54. Multa enim & præclara ad hunc fluvium Drusus, Tiberius, Germanicus egerunt.

3. NEC MINUS IN FRANCA NOBILIS HISTORIA.] Prima ejus, quod sciam, mentio occurrit apud Fredegarium Scholast. cap. cix. quando (an. 737.) *Carolus Martellus commoto exercitu Francorum, in loco, ubi Lippia fluvius Rhenum ingreditur, sagaci intentione transievit, maximâ ex parte regionem illam dirissimam stravit, gentemque Saxonum servissimam ex parte tributariam esse præcepit.* Sæpius deinde expeditionibus Saxonis implicitus ad *Luppian* Carolus M. venit, castra posuit, memoriâ & monumento digna multa gessit. Hinc in Francica historia, in vita Caroli M. apud Pithæum, Annalib. Franc. apud eundem & Reuberum, Poëtâ Anonymo, Adelmo Benedictino, Reginone, Urspergensî, alibique nobilis & clarus Luppia.

4. HIC ORITUR.] Non in montibus Hassicis, ut Althamerus in Tacit. de morib. Germ. sed sub castro *Lipspringâ* uno milliari à Paderborna in ultimis Bructeris, & postquam supra *Neuhusium Paderam, Alisonem* infra alveo accepit, & multa insignia castra, & oppida alluit; juxta *Vesaliam* in Rhenum evolvitur. Falluntur ergò, qui in eandem cum *Amisîa* & *Visurgi* partem ferri, & Oceanum subire existimarunt. Hos sequi videtur Bartolinus l. 4. Austr. ut Spidelius notavit.

*Nunc verò Oceani populos, atque extrema mundi
Regna sequar.*

Hic fluit & Lupia turgescens sanguine ripa.

Errori huic immani & manifesto anam præbuit Strabo lib. 7. *In eandem cum Amisîâ partem feruntur Visurgis & Lupia amnis, qui per Bructeros minores fluit, distans à Rheno 100 stadiis, sive millibus passuum LXXXV.* Melius Luppia ostium agnovit Mela, lib. 3.

c. 3.

c. 3. *Amnium in alias gentes exeuntium Danubius & Rhodanus, in Rhenum Mœnus & Lupia.* Excusat tamen Strabonem Junius, quasi *Ἰνὴν ἰσθμὸν* (videlicet ἔθνη, quod præcessit) id est, ad has nationes decurrere Luppiam tradiderit. Ifac. Pont. lib. 1. Orig. Franc. c. 9.

5. **NOMENQUE DEDIT.]** *Lipspringæ* arci, sub quâ *Luppia* fontes conspiciuntur, oppidoque, diu post conditam arcem, in oppidum evecto: nam sub initium sæculi decimi quinti incolæ libertate primum donati vel manumissi. sic quoque in eadem hac dioecesi vicus quidam *Bpsprunck* vocatur. Arx porro & oppidum *Lipspring* ad collegium Cathedrale Ecclesiæ Paderborn. spectant, & incolumitatem suam debent Casparo Philippo de Kettereler Decano, Joanni Wilhelmo Cantori, & Joanni Henrico Baronibus de *Sinsig* / Canonicis Paderbornensibus; qui arci ruinam anno MDCXLVI. cum Vrangelijs subjecto pulvere nittrato eam funditus evertere decrevisset, unice sunt deprecati.

6. **NERONUM QUO SITA MAJORIS.]** Horatius lib. 4. od. 14.

*Major Neronum mox grave prælium
Commisit, immanesque Rhætos
Auspiciis repulit secundis.*

Uterque Neronum divisis partibus Rhætos Vindelicosque adgressi. Velleius lib. 2. c. 95. Cui ergo Venusina periphrasis convenit? Tiberio, cui operis adjutor datus fuerat Drusus frater, quem intra *Cæsaris penates enixa erat Livia.* Vell. l. c. ideoque natus minor. Claudius Drusi filius apud Senecam in consolat. ad Polybium. *Cæsar (Tiberius) patruus meus Drusum Germanicum patrem meum, minorem natu, quam ipse erat, fratrem intima Germaniæ recludentem, & gentes ferocissimas Romano subjicientem imperio, in complexu & osculis suis amisit.*

7. **CASTRÀ FUERE LOCO.]** *Hiberna,* Vell. lib. 2. c. 105. *Pietas sua Cæsarem penè obstructis hieme Alpibus, in urbem traiecit: ad tutelam imperii eum veris initio reduxit in Germaniam; in cuius medijs finibus ad caput Juliae (Lupix) fluminis, hiberna digrediens*

grediens princeps locaverat. Just. Lipsius in not. ad Velleii lib. 2. n. 194.

8. ET QUEM CONCILIO] Anno 776. vita Caroli M. apud Pithæum, Astronomus, Adelmus Benedictinus, Poëta Anonym. Regin. lib. 2. Chron. Annal. Canisiani.

Ad fontem Lippia veniens, scribit Astronomus, immensam illius perfidi populi multitudinem velut devotam & supplicem, ac quasi erroris sui veniam poscentem invenit. Cui cum & misericorditer ignorasset, & eos, qui se Christianos fieri velle affirmabant, baptizari fecisset, datis & acceptis pro fide servanda fraudulentis eorum promissionibus, obsidibus quoque, quos imperaverat, receptis, Eresburgo, quod dirutum erat, restaurato, alioque castello super Lippiam exstructo, & in utroque non modico presidio relicto, ipse in Galliam reversus in villa Haristallo hiemavit. Terruerat enim Saxones Carolus, velut ingens tempestas omnia prosterbens. Regin. l. c. Vita Caroli. Et perterriti Saxones omnes ad locum, ubi Lippia consurgit, venerunt ex omni parte, & Domino regi Carolo per Wadium manibus suis reddiderunt patriam, & sponderunt se esse Christianos, & iterum subditi sunt ditioni Domni regis Caroli. Cum An. 780. ad fontem Luppia venisset, castra metatus alteram synodum ibidem celebravit. Astron. in Annal. Cum magno exercitu in Saxoniam profectus est, transiensque per arcem Eresburgum ad fontem Lippia venit, ubi castra metatus per aliquot dies moratus est. Regino.

Vita Caroli apud Pithæum: Iterum iter peregit ad disponendam Saxoniam, & pervenit ad Eresburgum, & inde ad locum, ubi Lippia consurgit, ibique synodum tenuit; in qua Carolus M. litem multis annis agitatum, inter Assuerum Abbatem Prumiensem, & Weomadum Archiep. Trevirensis, de cella S. Goaris ad Rhenum, secundum Abbatem decedit, & monasterio Prumiensi cellam donavit. Browerus lib. 7. Annal. Trevirensis.

Tertium & maximum seu generale concilium in An. 782. incidit. Astron. *Æstatis initio, cum propter pabuli copiam duci poterat, in Saxoniam eundem, & ibi, ut in Francia quotannis solebat, generalem conventum habendum censuit. Trajectoque apud Coloniam Rheno, cum omni Francorum exercitu ad fontem Lippia venit, & castris ibi po-*

fitis per dies non paucos ibidem moratus est. Regin. lib. 2. An. dom. incar. 782. Carolus Coloniã veniens Rhenum transit, & synodum tenuit, ubi Lippia consurgit. Annal. Canifii.

In hoc conventu legati, quos Godefridus Nortmannorum rex & Avarorum principes Cakanus & Jugurtus miserat, auditi. Vita Caroli M. Astron. in Annal. Annales incerti auct. apud Pith. Regino, Ursperg. ll. cc. Abfuit autem Widichindus. Astron. Ursperg. Regino, Annales incerti auctoris apud Pithæum. An. 782. *Carlus habuit conflictum in loco, ubi Lippia oritur, cum omnibus primatibus Saxonum, excepto Widikindo rebelle, & iis, qui cum eo erant.*

9. DEVENERARE SACRUM FLUVII CAPUT.] Sacri olim fontes habiti, & floribus, aris, sacrificiis culti. Virg. l. 7. Æneid. Horat. lib. 1. od. 1. lib. 3. od. 13. Mart. lib. 4. c. 57. Seneca epist. 41. *Magnorum fluminum capita veneramur: subita ex abdito vasti amnis eruptio aras habet. Latè hæc superstitione patuit, nam ad Saxones quoque & Prussios pervasit. Adamus Brem. Frondosis arboribus fontibusque venerationem exhibebant. De Prussis Helmoldus lib. 1. cap. 1. circa An. 1168. Usque hodie profectò inter illos, cum cetera omnia communia cum nostris, solus prohibetur accessus lucorum & fontium, quos autumant pollui Christianorum accessu. Alium atque alia ex causa honorem Luppia caput meretur, nempe ob memoriam sacri lavacri, quo ad fontes ejus, haustis inde aquis, ingenti numero Saxones abluti. Astron. Annal. Poëta Anonym. l. c.*

10. ET ALTE CELATIS NILI PRÆFER ORIGINIBUS.] Tibullus lib. 1. eleg. 8. Horat. lib. 4. od. 14. *Te fontium qui celat origines Nilus. Lucan. lib. 10. Plinius lib. 5. c. 9. Nilus incertis ortus fontibus. Hinc apud Æthiopas aqua è tenebris profluens appellatur. Licet ergò Nilus*

11. INNUMERIS TUMIDUS PETAT AMNIBUS ÆQUOR,] per ostia plura, ex quibus septem potiora Plin. l. c. enumerat:

12. FONTE TAMEN MAJUS,] illustrius religione & armis, castris & conciliis, & tam Romanæ quàm Francicæ historiarum

riæ

riæ monumentis celebratum nomen habet Luppia : nam Nili è contrario fons aut omnino absconditus, aut saltè obscurus & incertus, nec ullâ memorabili re insignis & cognitus. Plin. l. c. *Nilus incertis it fontibus, & per deserta & ardentia, & immenso longitudinis spacio ambulans, famâque tantum inermi quæsitâ cognitus, sine bellis, que ceteras omnes terras invenère.*

C 2

CLA.